

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო

მეოთხე განყოფილება

ოსტროვარი მოლექავითის ნინააღმდეგ

(განაცხადი №35207/03)

განჩინება

სტრასბურგი
13 სექტემბერი, 2005 წელი

საბოლოო

15/02/2006

წინამდებარე განჩინება საბოლოო გახდება კინკენციის 44-ე მუხლის მეორე პარაგრაფით გათვალისწინებული გარემოებების შესაბამისად. იგი შეიძლება დაგჭირდებაროს რედაქციულ გადახედვას.

საქმეში - ოსტროვარი მოლდავეთის წინააღმდეგ

ადამიანის უფლებების ეკროპულმა სასამართლომ (მეოთხეუ განცოცილება), რომელიც შეიქრიბა განმხილველი პალატის სახით და რომლის შემადგენლობაშიც იყვნენ.

პ-ნი ნიკოლას ბრატსა,პრეზიდენტი,
პ-ნი ჯ. კასადევალი,
პ-ნი გ. ბოჩელი,
პ-ნი რ. მარტენიშვილი,
პ-ნი ს. პავლიშვილი,
პ-ნი ლ. გარლიცკი,
პ-ნი ჯ. ბორევო ბორევო,მოსამართლები,
და პ-ნი მ. ო'ბრილე,განცოცილების რეგისტრაციონი,

იმსჯელა რა განცალკევებით 2005 წლის 25 აგვისტოს,
გამოიტანა შემდეგი განჩინება,რომელიც შედებულ იქნა მითითებულ რიცხვში

პროცედურა

1. საქმე დაიწყო მოლდავეთის რესპუბლიკის წინააღმდეგ, 2003 წლის 28 ოქტომბერს, მოლდავეთის რესპუბლიკის მოქალაქის კიბილი თხელოვარის („განმცხადებელი“) მიერ ადამიანის უფლებებისა და ძირითადი თავისეუფლებების ეკროპული კონვენციის („კონვენცია“) 34-ე მუხლის შესაბამისად შეტანილი განცხადებით (№ 35207/03).

2. განმცხადებელი წარმოდგენილი იყო ვიტალი ჩაგაცევსკის, კიშინოვის პრაქტიკოსი ადვოკატის მიერ. მოლდავეთის მთავრობას („მთავრობა“) წარმოადგენდა მათი წარმომადგენელი ვიტალი პარლოგი.

3. განმცხადებელი, კერძოდ, ასაჩივრებდა მისი დაკავების პირობებს, კორესპონდენციის, შეუდლებას და ქალიშვილთან ურთიერთობის უფლებების დარღვევას და კონფიდენციის მე-3 და მე-8 მუხლებით გარანტირებული უფლებების დარღვევის ასარიდებელი ეზიძებული მექანიზმის არარსებობას.

4. განაცხადი გადაუცა სასამართლოს მეოთხეუ განცოცილებას (სასამართლოს წესი 52, §1).

5. 2004 წლის 1 ნოემბერს სასამართლომ შეცვალა თავისი განცოცილებების შემადგენლობა (წესი 25, §1). აღნიშნული საქმე გადაუცა ახლად დაკომპლექტებულ მეოთხეუ განცოცილებას (წესი 52, §1).

6. 2005 წლის 22 მარტის გადაწყვეტილებით, სასამართლომ განაცხადი ჩაწილობრივ დასაშენებად ცნო.

7. განმცხადებელმა და მთავრობამ არსებითი განხილვისას წარადგინეს მიმოხილვები (წესი 59, §1). მხარეებთან კონსულტაციების შემდეგ, პალატამ საქმის მოსმენა საჭიროდ არ მიიჩნია (წესი 59, §3 *in fine*).

ფაქტები

1. საქმის გარემოებები

8. განმცხადებელი დაიბადა 1974 წელს და ცხოვრობს კიშინოვში. ის არის კიშინოვის, ცენტრუს რაიონის პროკურორის უოფილი მთავარი მრჩეველი

1. საფუძვლები

9. 2002 წლის 24 ივნისს განმცხადებელი დაკავება მოღვაწეთის საიდენტო სამსახურში ქრონიკული დაკავების პრალეგით, მოგვიანებით, მოხდა პრალის მოდიფიცირება კორეკციის ხაზით (*traffic de influence*).

10. 2002 წლის 15 აგვისტოს კიშინოვის რეგიონის განმცხადებელის 30 დღით წინასწარი დაკავების გადაწყვეტილება გამოიჩინა. წინასწარი პატიმრობა, მოგვიანებით, გავრცელდა ბერეზინის რაონის სასამართლოს 2002 წლის 2 სექტემბრისა და 2002 წლის 10 ოქტომბრის გადაწყვეტილებებით.

11. 2002 წლის 15 ნოემბერს სააპელაციო სასამართლომ ბრძანი განმცხადებელის პატიმრობიდან გათავისევდება.

12. 2003 წლის 4 აპრილს სააპელაციო სასამართლომ განმცხადებელი დამნაშავედ ცნო და 10 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიუხსა. ის მაშინვე დაპატიმრებს. განმცხადებელმა გადაწყვეტილება გაასახივრა. პროცესის შედეგი სასამართლოსთვის უკნიბია.

ა) განმცხადებლის დაკავების პირობები იუსტიციის სამინისტროს წინასწარი დაკავების №3 ცენტრში

13. განმცხადებლის სახივარი დაკავების პირობების თაობაზე უკავშირდება დაკავების ორ პერიოდს იუსტიციის სამინისტროს დაკავების №3 ცენტრში (*Izolatorul Anchetei Preliminare Nr 3*), კერძოდ, 2002 წლის 18 ოქტომბერსა და 2002 წლის 15 ნოემბერს შორის და 2003 წლის 4 აპრილსა და 2003 წლის 13 დეკემბერს შორის.

ა) განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი მასალები

14. განმცხადებელი ამტკიცებს, რომ იგი დაკავებული იყო 25 ქვირთის საკანზი 20 ადამიანთან ერთად. საკანზი იყო 20 მეტალის საჭრლი, ლეიბის ან რაიმე სხვა დასაგების გარეშე, რომელიც გადაჭვდილობის გამო ხშირად მიუწვდომელი იყო. სასამართლოში განაცხადის შეტანის შემდეგ ის გადაუვანილ იქნა უფრო პატარა, 15 ქვირთის საკანზი, სადაც, როგორც ის ამტკიცებს, ასევე გადაჭვდილობის გამო, მორიგეობით უწევდათ ძილი და პირობები წინა საკანზი შედარებით მნიშვნელოვნად ცედი იყო.

15. საკნებში, ციხის შიდა წესებით, მოწევა არ იყო აკრძალული და შესაბამისად, ალტერნატიული მოხაწევი საშუალებების არარსებობის გამო. მოხაკნეებს საკნებში უწევდათ მოწევა. განმცხადებელი დაკავებული იყო ასთმით და ციხის ადმინისტრაცია ფლობდა ინფორმაციას ამის თაობაზე, რაღაც მისი დაკავება და ციხეში გადაუვანა მოხდა საავადმყოფოდან. სადაც იგი ასთმას მკურნალობდა. განმცხადებელს, სიგარეტის კვამლის გამო, დღის განმავლობაში ირჯვერ ან სამჯერ ემართულდა ასთმური შეტევა.

16. არ არსებობდა ადგევატური სამედიცინო დახმარება. პენიტენციურ დაწესებულებებში სამედიცინო პერსონალის არსებობის მოყვედავად. მედიკამენტების უქონლობის გამო, მათ მიერ დახმარების გაწვის შესაძლებლობა შეზღუდული იყო. განმცხადებელმა ციხის აქმის ბევრჯერ მიმართა სამედიცინო დახმარებისათვის, მაგრამ უარი ეთქა. მას უთხრეს, რომ ციხეს არ გააჩნდა შესაბამისი მედიკამენტები. სამედიცინო დახმარების ნაკლებობის გამო განმცხადებელს უწევდა ასთმური შეტევების გაძლება და ყოველგვარი დახმარების გარეშე მათი გადაწანა კერტიკალურ მდგომარეობაში, მჯდომარე პოზაში, რის გამოც შეტევები გაუქმდება და უფრო ხანგრძლივი გაუხდა. ციხის ექიმი, მოუხედავად იმისა, რომ იციდა განმცხადებლის ასთმური დაგადების შესახებ, ნებართვა გასცეა მისი მწეველების საკანზი მოთავსების თაობაზე. განმცხადებელი თჯახის მიურ მიწოდებულ მედიკამენტებზე იყო დამოკიდებული.

17. შიხი მდგომარეობა საგრძნობლად გაართულდა იმ გარემოებამაც, რომ საკანი არ ნიავდებოდა, რადგან ფინჯარი დარაბებით იყო დაკმტილი. უკრო მეტიც, კვნტილაციის სისტემის არარსებობის გამო საკანში იყო ნებრი.

18. გათბობისა და იზოლაციის არარსებობის გამო საკანი ზამთარში – ძალიან ციფრ. ხოლო ზაფხულში ძალიან ცხელი იყო.

19. ფანჯრების დარაბები ხელს უშლიდიდა საკანებში დღის სიჩათლის შემთხვევლას. მიუხედიავდ ამისა, ციხის ადმინისტრაციაშ საკანებში ელექტრობის მიწოდება დღის მანძილზე ეჭვს საათამდე შეაძირა. ამდენად, მეხაკნეებს უწევდათ სიმძლეში ცხოვრება. იხინი საჭმლის მომზადებისას სერიოზულ სირთულეებს აწყდებოდნენ.

20. ციფრ წელი საკანებში მოვლი დღის მანძილზე მხოლოდ 10 საათის ან ჩაკლების უცნავლობაში მიეწოდებოდათ, ხოლო თბილი - 15 დღეში ერთხელ. არ არსებობდა ტანხაცმლის რეცხვისა და გაშრობისათვის საჭირო პირობები. პატიმრებს ტანხაცმლის გაშრობა საკანებში უწევდათ.

21. მწირი სამედიცინო დახმარებისა და ცუდი ჰიგიენური პირობების გამო საკანებში იყო საწოლის ხოჭოები, ტილები და მწერები. პატიმრები იმუოფებოდნენ ტუტერკულოზის, კანისა და სასუნთქი გზების ინუექციებით დაავადების რისკის ქვეშ.

22. მუდმივად დია ტუალეტი სახადილო მაგიდიდან 1.5 მეტრის დაშორებით იყო მოთავსებული. არასახიამოვნო სენის მოსპობა საკმარისი წელისა და საწმენდი საშუალებების არარსებობის გამო შეუძლებელი იყო.

23. ციხეში არ იყო ბიბლიოთეკა და პატიმრებს გაზეთებისა და პუბლიკაციების გაცნობის უფლება არ ჰქონდათ. დასვენებისა და ვარჯიშისათვის არ არსებობდა შესაფერისი საშუალებები.

24. საკვები იყო ძალიან ცუდი ხარისხის. ის შედგებოდა არასახიამოვნო სენის მქონე ადუდებული წელისაგან და მისი ჭამა შეუძლებელი იყო. განმცხადებელმა წარადგინა მასადები, რომლებმიც აღნიშნული იყო, რომ მთავრობა ერთი დაკავებულის კებაზე დღის განმავლობაში ხარჯავდა 2.16 მოლდავურ ლეის (MDL) (0.14 ევროს (EUR) ეკვივალენტი იმ დროისათვის) მაშინ, როცა ერთი პურის ლირებულება შეადგენდა 3 MDL-ზე მეტს.

ბ) მთავრობის მიერ წარდგენილი მასალები

25. განმცხადებელი დაკავებული იყო №16 საკანში - ფართით 28.4 მ², რომელიც გათვლილია 14 დაკავებულზე და №138 საკანში - ფართით 19.3 მ². რომელიც მოწყობილია 10 დაკავებულისთვის.

26. წინა სასამართლო დაკავების შესახებ კანონის მქ-17 მუხლის შესაბამისად, განცხადებელს უფლება ჰქონდა მოეთხოვა სხვა, არამწეველთა საკანში გადასყინა.

27. კანონის შესაბამისად, დაკავებულები სარგებლობდნენ სამედიცინო მომსახურებით. როდესაც პატიმარს უსაჭიროებიდა ისეთი სახის სამედიცინო დახმარება, რომელსაც ციხის ექიმი კერ აღმოშენდა, მისი გადასუვანა ხდებოდა წელულებრივ საავალმუროში. ციხეს წამლებით ამარაგებდა სახელმწიფო, ოუმცა იმ შემთხვევაში. როდესაც ციხეს არ გააჩნდა საკმარისი წამლები, დაკავებულებს შეეძლოთ მედიკამენტები მიუღოთ ნაოგესაგებისაგან. კინაიდან განმცხადებელი სრულ საჭირო დახმარებას იღებდა, არანაირი სამედიცინო ანგარიში. დამატებითი მქურნალობის დანიშნასთან დაკავშირებით, არ შედგენილა.

28. ციხის მმართველებმა იცოდნენ განმცხადებლის ასომით დაავადების შესახებ. მთავრობის მიხედვით, ციხის რეგისტრატორის განცხადებით, განმცხადებელმა სამედიცინო დახმარება

მსოფლიო თრჯერ შეითხოვა. 2003 წლის 2 სექტემბერს და 5 ნოემბერს, 2004 წლის 31 მაისს მიმოხილვებში მთავრობის განცხადებით, 2003 წლის 5 ნოემბერს უქიმმა განმცხადებელს კინსეულტაცია გაუწია და მკურნალობა დაუწია, მთავრობას ხასამართლოსათვის ციხის რეგისტრაციონის ჩანაწერი არ წარუდგენია.

ხაქმის დამატებითი განხილვისას, 2005 წლის 10 მაისს, მთავრობამ განაცხადა, რომ განმცხადებელს თრჯერვე, მისი მოთხოვნისამებრ, გაეწია სამედიცინო დამარჯება. მთავრობამ წარმოადგინა 2004 წლის 13 მაისს ციხის უქიმის მიერ მთავარი უქიმისთვის ხელით დაწერილი ანგარიშის ახლი, რომელშიც ციხის უქიმი აცხადებდა, რომ მან განმცხადებელი შეამოწმა აღნიშნულ დღეებში და დაუწია, მკურნალობა.

29. ხაქნები ნიავებოდა ვარჯერების გადებისა და დაკავებულების ვარჯიშისას ჩართული სავენტილაციის შუქების საშუალებით, ასევე საერთო სავენტილაციის სისტემით.

30. ციხე თბებოდა საკუთარი გასათბობი სისტემით, რომელშიც გამოიყენებოდა გაზი და ქვანახშირი.

31. დღის სინათლით განათებულ ხაქნებს ელექტრობა განუწვევდლივ მიეწოდებოდა.

32. ხაქნებს მუდმივად მიეწოდებოდა ონკანის წყალი და შესაბამისად, პატიმრებს პქონდათ ჰიგიენის დაცვის აღმაკატური პირობები. მთავრობა ასევე აცხადებდა, რომ პატიმრებს შეეძლოთ თბილი წყლითაც ესარგებლათ.

33. ტუალეტები ხაქნებისაგან კედლებით იყო გამოყოფილი, რათა დაკავებულების განმარტოების საშუალება მისცემოდათ.

34. ხაქნები ადჭურვილი იყო რადიოგბითა და ზოგიერთ შემთხვევაში, ტელეკიზორებითაც.

35. განმცხადებელს დღეში ერთი საათით სუსტია პაერზე გასეირნების და ვარჯიშის უყლება პქონდა.

36. მთავრობის მიერ დადგენილი ნირმების შესაბამისად, დაკავებულებს დამაკმაყოფილებელი ხარისხის მქონე ხაკვები უფასოდ მიეწოდებოდათ. ციხეს ყოველდღიურად მიეწოდებოდა: პური, მცენარეული ზეთი, ბოსტნეული, ჩაი და შაქარი. არასაკარისი დაფინანსების გამო ხორცის, რძის პროდუქტების და თევზის მიწოდება ყოველდღიურად არ იყო შესაძლებელი. გარდა ამისა, დაკავებულებს თვეში ერთხელ ოჯახებისაგან შეეძლოთ მიეღოთ ხაგვების შემცველი ამანათი. უფრო მეტიც, დაკავებულებს პქონდათ უფლება, უკიდათ საჭმელი ციხის მაღაზიაში, მინიმუმ, თვეში ერთხელ და დაგხარჯათ 18 მოლდავურ ლეიმდე (1.2 კვრის ეკვივალენტი იმ დროისათვის).

37. ციხის პერსონალს არ პქონია განმცხადებლის დამცირების ან შეურაცხეობის განხრახვა და მათ მისი დამამცირებელი არანაირი ქმედობისათვის არ მიუმართავთ.

3. განმცხადებლის კორესპონდენციაში ჩარევის მტკიცება

ა) განმცხადებლის განაცხადი

38. დედის მიერ გაგზავნილი წერილები მასთან ყოველთვის არ მიღიოდა. ამ განაცხადის დასაღასტურებლად განმცხადებელმა სასამართლოს გაუგზავნა 2003 წლის 1 ოქტომბერს დარეგისტრირებული წერილის ქვითარი, რომელსაც მასთან არ მიუღწევია.

ბ) მთავრობის განაცხადი

39. წინა სასამართლო დაკავების კანონის მუ-18 მუხლის მიხედვით, დატაცებულ პირებს თჯახებთან მიმოწერისათვის საკუთალეური ჩებირთვა სქირდებით იმ თრგანისაგან, რომელიც მათი საქმით არის დაკავებული. განმცხადებელს, ბრალის სიმძიმისა და სამართლის ინტერესებიდან გამომდინარე, არ ჰქონდა ნათესავებით ფოსტის ან ტელეფონის მეშვეობით ურთიერთობის ჩებირთვა.

4. განმცხადებლისათვის მეუღლესთან და ქალიშვილთან კონტაქტზე უარის თქმა

ა) განმცხადებლის განაცხადი

40. განმცხადებლის განცხადებით, მას უარი ეოქვა მეუღლისა და შვილის ნახვაზე, ისევე როგორც, მათთან სატელეფონო კონტაქტის დამქარებაზე.

41. 2003 წლის 30 იქნის განმცხადებელმა, სხვა თანამოსაკანებითან ერთად, გენერალურ პროექტორს მიმართა განცხადებით, *inter alia*, მისი ოჯახის წევრებთან და ნათესავებთან კონტაქტის, მათ შორის გრძელვადიანი ვიზიტების აკრძალვის თაობაზე. პატიმრები გენერალურ პროექტორს სოფიაში, დაეკალებინა ციხის ხელმძღვანელებისათვის, მიუკათ მათთვის შეღაფონზე საუბრისა და გრძელვადიანი ვიზიტების უფლება.

42. 2003 წლის 7 ივლისს გენერალური პროექტორის სამსახურმა აცნობა განმცხადებელს, რომ მისი საჩივარი კოშინიოვის პროექტორის სამსახურს ჰქონდა გადაცემული.

43. 2003 წლის 25 აგვისტოს განმცხადებელმა და მისმა თანამოსაკანებმა დაწერეს კიდევ ერთი საჩივარი გენერალური პროექტორის სახელზე, რომელშიც კიშინიოვის პროექტორის სამსახურიდან პასუხის დაგვიანებაზე ჩითდნენ. პატიმრებმა აღნიშნულ წერილში გაიმურის თავიანთი საჩივარი სატელეფონო საუბრებისა და მათი ნათესავების ვიზიტების აკრძალვის შეხახებ და ისივლეს კონკრეტული მუნიციპალიტეტების დარღვევის თაობაზე.

44. 2003 წლის 28 აგვისტოს განმცხადებელმა მიიღო კიშინიოვის პროექტორის წერილი, დათარიღებული 2003 წლის 9 აგვისტოს რიცხვით, რომელშიც მისი მოთხოვნები უბუღებელყოფილი იყო. კერძოდ, ის აცხადებდა: „„წინასწარ პატიმრობაში მყოფი პირების უფლებები დარეგულირებულია წინა სასამართლო პატიმრობის შესახებ კანონის მუ-16 მუხლით. ისეთი უფლებები, როგორებიცაა სატელეფონო საუბრები, ან მოკლე და გრძელვადიანი ვიზიტები, კანონით გათვალისწინებული არ არის. ის ყაქტი, რომ აღნიშნული უფლებები არ არის აკრძალული, არ გელისხმობს, რომ ისინი გარანტირებულია“.

45. 2003 წლის 1 სექტემბერს გაძნელების განმცხადებელმა და მისმა თანამოსაკანებმა პროექტორის 2003 წლის 9 აგვისტოს უარი რასკანის რაორნულ სასამართლოში წარადგინეს. კონკრეტული მუ-8 მუხლსა და ადგილობრივ კანონმდებლობაზე დაყრდნობით, ისინი ასაზივრებდნენ პროექტორისა და ციხის ხელმძღვანელობის უარს მათთვის სატელეფონო საუბრებზე ნებართვის მიცემის თაობაზე, ისევე როგორც მოკლე და გრძელვადიანი ვიზიტებისა და მათი ოჯახის წევრებთან და ნათესავებთან კონტაქტის აკრძალვის. ისინი სასამართლოს სოფიაში, პროექტორისთვის დაგვალებინა მათი პრობლემების მოვარება და საქმე განვხილა მათი თანამდებობით.

46. 2003 წლის 11 სექტემბერს გენერალური პროექტორის სამსახურმა განმცხადებელს მოთხოვნებზე უარი უთხრა.

47. 2003 წლის 3 ნოემბერს განმცხადებელმა და მასთან ერთად დაკავებულმა პირებმა დამატებითი განცხადება შეიტანეს რასკანის რაორნულ სასამართლოში 2003 წლის 1 სექტემბრის განაცხადის განხილვის მოთხოვნით. ისინი ამტკიცებდნენ, რომ სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, სასამართლო ვალდებული იყო მათი განაცხადი განეხილა მიღებიდან 10 დღის ვადაში. სასამართლოს მიერ დაწესებული ვადის დარღვევა განიხილებოდა. როგორც კონკრეტული მუ-13 მუხლით გათვალისწინებულ ეფექტურ საშეალებაზე უფლების დარღვევა.

48. იმავლოულდა. 2003 წლის 23 ოქტომბერს რასკანის რაიონული სასამართლოს მოსამართლემ კ. მ-მ განიხილა განმცხადებლისა და მისი თანამოსაკავების სასიცოცხლის მათი დასწრების გარეშე და უარი უთხოა დაქმაყოფილებაზე სასამართლომ გადაწყვიტა. რომ წერილი ზოგადი სასიათოს იქნ და კონკრეტულ შემთხვევებს არ ეხებოდა. სასამართლომ გამოიტანა გადაწყვეტილება განაცხადის ნომრით 13-69/03, რომელიც 2003 წლის 23 ოქტომბრით იქნ დათარიღილებული.

49. იმავე დღეს, რასკანის რაიონული სასამართლოს იმავე მოსამართლემ განიხილა ქრიკოვას ციხის პატიმრების სხვა განაცხადი ციხის ბეჭჩის დროს პოლიციის მხრიდან პატიმრების აბეჭად აგდების თაობაზე და მის დაქმაყოფილებაზე უარი განაცხადა. სასამართლოს გადაწყვეტილება იმავე ნომრისა და თარიღის იქნ, რაც განმცხადებლისა და მისი თანამოსაკავების განცხადებაზე გამოიტანილი გადაწყვეტილება.

50. 2004 წლის 29 იანვარს რასკანის რაიონულმა სასამართლომ განმცხადებელსა და მასთან ერთად დაკავებულ პირებს შეატყობინა, რომ სასამართლომ 2003 წლის 23 ოქტომბერს მათი განცხადება არ დააქმაყოფილა.

51. 2004 წლის 4 მარტს განმცხადებელმა და მისმა თანამოსაკავებმა რასკანის რაიონულ სასამართლოს გაუგზავნეს წერილი, რომელშიც მოსთხოვების 2003 წლის 23 ოქტომბერს გამოტანილი გადაწყვეტილების ასლის გაგზავნა.

52. 2004 წლის 10 მარტს განმცხადებელმა და მისმა თანამოსაკავებმა სასამართლოს გადაწყვეტილება კიშინიოვის სააპელაციო სასამართლოში გაასახივრეს. სააპელაციო განაცხადში მათ *inter alia*, მიუთითეს, რომ რასკანის რაიონულმა სასამართლომ გადაწყვეტილება მათი დასწრების გარეშე გამოიტანა და მათ გადაწყვეტილების ასლი არც კი გაუგზავნა.

53. 2004 წლის 26 მარტს რასკანის რაიონულმა სასამართლომ განმცხადებელს და ახევე სხვა განმცხადებლებს გაუგზავნა 2003 წლის 23 ოქტომბრის გადაწყვეტილების ასლი, რომელიც კრიკოვას ციხის ბეჭჩის შეეხებოდა.

54. 2004 წლის 14 აპრილს განმცხადებელმა და მისმა თანამოსაკავებმა პელავ გაუგზავნეს წერილი რასკანის რაიონულ სასამართლოს და აცნობეს, რომ 2004 წლის 26 მარტს გადაგზავნილი გადაწყვეტილების ასლი მათს საქმეს არ ეხებოდა და მოითხოვეს მათი გადაწყვეტილების ასლი. სასამართლოს არ გააჩნია ინფორმაცია, მიიღეს თუ არა განმცხადებელმა და მისმა მოსაკავებმა წერილზე პასუხი.

55. 2004 წლის 28 ივნისს კიშინიოვის სააპელაციო სასამართლომ განიხილა განმცხადების სააპელაციო საჩივარი რასკანის რაიონული სასამართლოს წინააღმდეგ და საბოლოო გადაწყვეტილებით იგი არ დააქმაყოფილა. თავის გადაწყვეტილებაში სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ განმცხადებელი და მისი ადგიკატი უსწრებოდნენ მოსმენას თუმცა, ფაქტებს და კანონის იმ ნაწილს, რომელიც ეხებოდა კრიკოვას ციხის ბეჭჩის, არავრო პქონდა საერთო განმცხადების საქმესთან.

ბ) მთავრობის განაცხადი ფაქტებთან დაკავშირებით

56. მთავრობამ განაცხადა, რომ წინა სასამართლო დაკავების შესასებ კანონის მე-19 მუხლის მიხედვით, დაკავებულ პირს სტირდება წერილობითი ნებართვა მისი საქმით დაკავებული საგამოიყენო ორგანოსაგან იმისათვის, რომ მიიღოს მისი ოჯახის წევრების, ან სხვა პირების ვიზიტები.

57. ისინი ამტკიცებდნენ, და არც განმცხადებელს უარისა ის ფაქტი, რომ მან მიიღო ვიზიტორი, კერძოდ კი, დედა – 2003 წლის 30 მაისს, 2003 წლის 12 ნოემბერს და 2003 წლის 12 ღეკვმბერს.

II. შესაბამისი არაკონვენციური მასალები

1. ნამების, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის, ან სასჯელის ევროპული კომიტეტის აქტები

58. 1998 წლის 11 და 21 ოქტომბერს შორის ჩატარებულ ვიზიტიან დაკავშირებული „СРТ“-ს ანგარიშის შესაბამისი ნაწილები იკითხება შემდეგნაირად:

„77. პატიმრები ძირითადად განლაგებული იყვნენ 5 შენობაში. I, II და VII შენობები განკუთვნილი იყო წინასწარდაკავებაში მყოფი პირებისათვის. მამრობითი სქესის არასრულწლოვანი პატიმრები მოთავსებული იყვნენ III შენობის ნაწილში,რომლის სარდაცვი; განკუთვნილი იყო ხატრანზიტო პატიმრებისათვის. ქალებს გამოყოფილი პქნონდათ დაკავების აღვილი,რომელიც მოთავსებული იყო V შენობაში. მისჯილი პატიმრები მოთავსებული იყვნენ სხვადასხვა შენობაში,გარდა იმ პატიმრებისა,რომელიც ციხეში მუშებად ჰუმაობდნენ და VIII შენობაში იყვნენ დასახლებული. ისევე უნდა აღინიშნოს,რომ სამუდამოარიმობამისჯილები მოთავსებული იყვნენ II შენობის სარდაცვი.

...

80. ამის საპირისპიროდ,დაკავების სხვა აღგილებში ციხის მოსახლეობის უმრავლესობის საცხოვრებელი პირობები შორს იყო სახურველი დონისაგან. საკნების უმრავლესობაში საცხოვრებელი აღგილი თითოეულ პატიმარზე სტანდარტით გათვალისწინებულზე საგრძნობლად მცირე იყო და საკნებში მოთავსებული აღამიანების რაოდენობა გაუსაბლის ზღვარს აღწევდა. მაგალითად,I და II შენობებში 24მ² საკანში მოთავსებული იყო 16 ადამიანი, 32მ²-ის საკანში – 24, ხოლო 52მ² საკანში – 29 ადამიანი. III შენობის არასრულწლოვნების ნაწილში 21მ² საკანში – 12, ხოლო 23მ² საკანში – 16 ახალგაზრდა იყო მოთავსებული. ამასთან, დედებაციამ აღნიშნა,რომ 8მ² და 9მ² საკნებში ოთხ ადამიანამდე იყო მოთავსებული.

გარდა ამისა, აღნიშნულ საკნებში ბუნებრივი განათება საკმაოდ შეზღუდული იყო, ნათეურა საშუალო ღონებზე ანათებდა, ხოლო პარეი დაბინძურებული და დამძაღებული იყო. საცხოვრებელი პირობები კიდევ უფრო უარესი იყო იმ პატიმრებისათვის (დაახლოებით, 700 ადამიანი),რომელთა საქმეც ისევ გამოძიებაში იყო. მათ საკნებში ვერ აღწევდა დღის სინათლე, რადგან ფანჯრები დაფარული იყო სქელი მეტალის საფარებით. კარემოებებიდან გამომდინარე, საკანში არსებული ნივთები მინიმუმამდე იყო შემცირებული და შედგებოდა მეტალის ან რკინის ძალის უბრალო საწოლებისგან, მაგიდისა და ერთი ან ორი სკამისაგან. უფრო მეტიც, ბევრ საკანში არ იყო საკმარისი რაოდენობის საწოლები და პატიმრებს საწოლების გაზიარება, ან მორიგეობით ძილი უწევდათ. დამატებით, ძალის როგორი მდგომარეობა იყო საწოლის აღჭურვილობის თვალსაზრისით. კერძოდ, მცირე რაოდენობის მატრასები, პლედები და თეთრებული არ იყო საკმარისი მრავალრიცხოვანი პატიმრების დასაკმაყოფილებლად და ოჯახების ან შესაბამისი რესურსების არმქონე პატიმრებს საწოლის ჩონჩხებზე უწევდათ წოლა.

საკნებს პქონდა სანიტარული დანამარტი, ინფექციის წყარო. აზიური ტუალეტის ზემოთ იყო თნკანი, რომელიც გამოიყენებოდა, როგორც ჩასარეცხი საშუალება, ასევე პატიმრებს შეეძლოთ მისი გამოყენება დასაბანად ან გასაგრილებლად. გარდა ამისა, ეს აღგილი მხოლოდ ნაწილობრივ იყო გამოყოფილი ერთ მეტრზე დაბალი კედლით, რაც ჩიშნავს, რომ შეუძლებელი იყო პირის განმარტოება.

საკნების სისუფთავე და რემონტი. მოლიანობაში, ასევე საკმაოდ შემაშვილებული იყო. დამატებით, ბევრი საკანი სავსე იყო ტარაკნებითა და სხვა პარაზიტებით. ზოგიერთი პატიმარი ჩიოდა, რომ მღრღნელებიც „შეიმჩნეოდნენ“.

საბოლოო ჯამში, პატიმრების უმრავლესობის საცხოვრებელი და პიგიენური პირობები საზარელი, უფრო კონკრეტულად კი, ჯანმრთელობისათვის საშიში იყო.

81. სამი ტრანზიტული საკანი, რომელიც III შენობაში ვიზიტისას დაკავებული იყო,

კონკრეტულ ფურადდებას იმსახურებს. საცხოვრებელი ადგილი ხაკნებში ჰქონდაზე ცალი იყო. 18 პატიმარი იყო შექნილი 18 ჭ ფართის ხაკნები იაგავის ნახვარზე დამთხმავებელი იყო თრსხავეუცრიანი ხის პლატფორმა, რომელიც მოღიანად ფარავდა ფანჯარას. ხელოფნერი განითვალისწინება – არასაკმარისი, ხოლო აგრძოს სერვის შემსულებელი იყო ვინაიდან იაგავის დანარჩენი ხაშილი ეკავა აზიურ ტუალეტს და პატიმრების ნივთებს. პატიმრებს არ პქონდათ სხვა არნევანი, გარდა იმისა, რომ მუდმივად კოფიციენტები თრსხავეუცრიან პლატფორმაზე აღნიშნულ პირობებში ხამი-თოთხი თვის მანძილზე უამრავი დაკავებული იმურისტოდა

82. რაც შეეხმა დახაბინ ხაშეალებებს, პატიმრებს ფოგადეაირებული დაშვება პქონდათ ხაშსაბეჭდობის. თემისა ხაშსაპეტობის რაოდენობა აბსოლუტურად არააღვევატური იყო მამრობითი სქესის მოხასლეობისათვის (23 ხაშსაპტ. დაახლოებით, 1400 დაკავებულისათვის და უფრო მეტიც, მიზი ფუნქციონირება არციც დამაჯერებელი იყო). გარდა ამისა, ის პატიმრები, რომელთაც არ შეეძლოთ ოჯახისგან მიღვით დასაბანიდან საჭირო ხაშეალებები, სამისა და პირსახოცების ხაკლებობის გამო, აბსოლუტურად მათ გარეშე იყვნენ დატოვებული.

83. ზემოთ აღწერილი მატერიალური პირობები უფრო მეტად იყო დამძიმებული სხვა შეესაბამობებით. პატიმრებს უწევდოთ შეგუებოდენ ძალიან ხმამაღალ და სშირად განხმორებულ მეტივას, რომელიც ისმოდა მოვლი დღის განმავლობაში და ესმინათ მაღალ ხმაზე მიმდინარე გაღმოცემისათვის უზომი, დღის 6 ხათიდან ხადამის 10 ხათამდე ამ შექანიზმის მიზეზი იყო იმის უსრუცეველყოფა, რომ პატიმრების სხვადასხვა კატეგორია ურთიერთობით ერთმანეთთან. ბევრი პატიმარი ჩიოდა აღნიშნულის თაობაზე და დელეგაციას თავად მიუკა ხაშეალება დაენახა, თუ რა მომაბეზრებელი იყო ეს. მაგალითად, ბევრ ხაკნები აბსოლუტურად შეუძლებელი იყო დაიღოვის გამართვა.

98. ხამედიცინო პერსონალი №3 ციხეში შეღებოდა 9 სრულ განაპეტებული მომუშავე უქიმისაგან, მათი 7 დამხმარის, 11 უქთანისა და ფსიქოლოგისაგან. ცხრა უქიმი განაწილებული იყო შემდეგნაირად: ერთი უქიმი პასუხისმგებელი იყო ციხის ხამედიცინი მომსახურებაზე, თრი – ზოგადი პრაქტიკოსი, თრი – პნევმოლოგი, ერთი – ფსიქიატრი, ერთი – დერმატოლოგი, ერთი – რადიოლოგი და ერთი – სტომატოლოგი. დამატებით, საკონსულტაციო პირობების თვალსაზრისით, ხამედიცინო პერსონალი პასუხისმგებელი იყო 70-საწოლიან პოსპიტალზე. ხადაც რეალურად თავსდებოდა 200 პატიმარი, რომელთა ძირითადი ხაშილი ტუბერკულოზით იტანჯებოდა.

ხამედიცინო პერსონალი ძნელად თუ მიიჩნევა საკმარისად, თუმცა ეს ახე არ არის ახისტენტებისა და უქთანების „შემოხვევაში“.

59. 2001 წლის 10-22 ივნისს CPT-ს მოღვაწეობის კონტაქტის ანგარიშის შესაბამისი ხაშილები იკოთხება შემდეგნაირად:

„69. მონახულებულ პენიტენციურ დაწესებებულებებს ხათლად ეტებოთ და ქვეყანაში არსებული კორომიკები სიბურაციის კვალი. 2001 წლის ფინანსური აქტის მიხედვით ციხის ხამსახურებზე გათვალისწინებული ბიუჯეტი შეადგენდა 48 7 მილიონ ლეის (დაახლოებით 4.2 მილიონ კლრს) ან მოვლი წლისათვის ხაჭირო რესერვების 38.9%-ს. შედეგად, ციხეები, კველა თვალსაზრისით, განიცლიდა თანხების უკანასკნელი. მაგალითად, ერთი პატიმრის კვებაზე ბიუჯეტში გათვალისწინებული იყო 2.16 ლეი, რაც შეადგენდა ხერმით გათვალისწინებული ხაკვები რაციონის ღირებულების 38.8%-ს. ციხეებზე ასევე შეინიშნებოდა ულექტრობის, წყლისა და გათბობის ხაკლებობა, რომ არაფერი გოქაოთ, პატიმრების სამცურნალოდ ხაჭირო მედიკამენტების ხაკლებობაზე.“

2001 წლის 5 ნოემბრის წერილში მოღვაწეობის ხელისუფლებამ ფურადდება გააძახვილა 2001 წელს ციხის აღმინისტრაციის დეპარტამენტის მცდელობაზე საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ფიზიკური პირებისგან მიეღო პენაზიტარული დახმარება ციხის სისტემაში არსებული ეკელაზე მნიშვნელოვანი პრობლემების მოსაგვარებლად (ამ გზით მიღებულ იქნა 2.3 მილიონი ლეი).

CPT აღიარებს მოლდავეთის ციხის აღმინისტრაციის საქებ მცდელობებს, რაც მხარდაჭერის იმსახურებს. მიუხედავად ამისა, კომიტეტმა არაერთხელ მოუწოდა, რომ არსებობს სიცოცხლისთვის აუცილებელი ძირითადი მოთხოვნილებები, რომლებიც, ნებისმიერ შემთხვევაში, არსებული ექონომიკური სიტუაციის მიუხედავად, უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს იმ პირის სასიკეთოდ, რომელზეც პასუხისმგებლობა აკისრია სახელმწიფოს. არაფერს არ შეუძლია აღნიშნული პასუხისმგებლობა ჩამოაცილოს სასკოლში იფოს.

შედეგად, CPT მოუწოდებებს მოლდავეთის სელისფლებებს უმიღლეულ დონეზე დაყოვნების გარეშე მიიღოს შესაბამისი ზომები იმსახურის, რომ მოლდავეთის კავშირი დაკავშირდებული უზრუნველყოფის სიცოცხლისთვის აუცილებელი მინიმუმები.

...

78. კიშინიოვის №3 ციხის აღწერა, რომელიც არსებობს 1998 წლის ანგარიშის 77-ე პარაგრაფში, კვლავ მოქმედია როგორც აღრე აღინიშნა, ეს დაწესებულება მნიშვნელოვნად გადატვირთულია 1.892 პატიმარი (ძირითადად წინასწარ დაკავებაში მუთხი პირები), მათ შორის, 127 ქალი და 122 არასრულწლოვანი – 1,480 აღგიღზე

82. მაგალითად, შემდგომმა ვიზიტმა კიშინიოვის №3 ციხეში გვიჩვენა გარემოების გაუმჯობესებები, რასაც CPT მიესალმება. კერძოდ, ის იწონებს ფანჯრებიდან სქელი დარაბების მოხსნას. ასევე დაგეგმილია ქანქის მხარეს გამავალ ფანჯრებზე არსებული დარაბების სხვა მასალით შეცვლა და ამ გზით საკნებში მეტი დღის სინათლის შემოსვლისათვის ხელის შეწყობა.

...

...მნიშვნელოვანი სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა ასევე გათბობასთან დაკავშირებით, კერძოდ კი, დამონტაჟება ახალი ბიოლერი, ასევე მოლიანად განახლდა ცენტრალური საშხაპები (მოქმედებდა სამი საშხაპე თოახი და რემონტდებოდა მეოთხე) პატიმრებისა და მათი ოჯახების დახმარებით. ამან პატიმრებს შესაძლებლობა მისცა ყოველ 10 დღეში კრონელ მიეღოთ შხაპი ცხელი წელით. უფრო მეტიც, ზოგიერთ შენობაში დასრულდებული იყო ედექტრობასთან დაკავშირებული სარემონტო სამუშაოები და დერეფნების შეღებვა. რამდენიმე საკანში ისევ მიღიოდა სარემონტო სამუშაოები

თავმცა უნდა აღინიშნოს, რომ არსებული საცხოვრებელი და პიგინური პირობები I, II და III შენობებში, მათ შორის, ტრანზიტულ საქნებში, რაც აღწერილი იყო წინა ანგარიშის მე-80 და 81-ე პარაგრაფებში არ შეცვლილა (გარდა ბუნებრივი განათებისა). პმდებად, არსებული გადაჭვდილობა აღნიშნულ შენობებში არსებულ მდგრადებისა კიდევ უფრო აუარესებდა. ძალიან ცოტა საკნები ხორმალურად იყო მოწყობილი და გამართული უშეალოდ პატიმრების მიერ, რომელთაც მოახერხეს ოჯახებიდან საჭირო ნივთების მიღება.

...

87. ორგანიზებული სამოქმედო პროგრამების არარსებობა საერთო მახასიათებელი იყო მონახულებული დაწესებულებებისათვის. ეს უდავოდ არსებული ეკონომიკური მდგრადებების და გადაჭვდილობის პრობლემა იყო, თავმცა უნდა აღინიშნოს იმ კანონმდებლობის შემსლელებული ფუნქციაც, რომელიც პატიმრებს სხვადასხვა სამართავ ჯგუფად ყოფდა. ციხის მოსახლეობის მხოლოდ „წესის ნაწილს“ პქონდა სამუშაო: დაახლოებით, სამოცს – ბენდერსა და კიშინიოვში და ოცდაშვიდს – კაპულში. ამ პატიმრების უმრავლებობა შეადგენდა ციხის სამუშაოების შემსრულებელ ძალას. აქტივობების სხვა ფორმები, ფაქტობრივად, არ არსებობდა. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ №3 ციხეში გარკვეული ქმედებები იყო განხორციელებული CPT-ს რეკომენდაციების მიხედვით. მაგალითად, სასეირო აღგიღებში განთავსდა უახლესი საგარჯიშო მოწყობილობები. ამ მიმართულებით მხარდაჭერას იმსახურებს მანეჯმენტის გეგმა ორი ახალი სპორტული დარბაზის აშენებასთან დაკავშირებით. ასევე გაუმჯობესდა არასრულწლოვანთა დაკავების რეჟიმი: შეიქმნა ტელეკინორის თოახი და ორგანიზება გაეწია რამდენიმე აქტივობას, როგორებიცაა: მუსიკის, სიმღერისა და ჯგუფური დებატების/ განხილვების მოწყობა. თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, ეს აღრეული მცდელობები, ახალგაზრდა პატიმრების საჭიროებების თანხმედროსთან დაკავშირებით, ცალკეული მაგალითი გამოიდგა.

ხეგა დაწესებულებებში ისინი დატოვებული იყვნენ მათ პირად ხელსაწყოებთან.

92. №3 ციხეში ხაზარებულებაში შემდგომია კიზირმა აჩვენა, რომ 1998 წელთან შედარებით (ი. ანგარიშის 98-ე პარაგრაფი) ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ქმედებები უფრო გაუარებელი კერძოდ, ეჭიანთა რაოდენობა შემცირდა (თერთმეტიან რვაძღვი), რასთან დამატებითაც ორი აღგიდი ვაკანტური იყო. ექიმებისა და მათი ახისტენტების რაოდენობა იგივე იყო, 9.5 და 7, ხოლო მთავარი კიმის თანამდებობა ვაკანტური იყო. ერთი გუნდი არ არის ხამარის 2000-მდე პატიმრის ხაჭირობების თანხელობისათვის. ამ პატიმრართა დიდი ნაწილი ციხის ხავადმყოფოში იმუოვებოდა (149). ამდენიდ, ხაჩივრების ის რაოდენობა, რომელიც ხამედიცინი მომსახურების ხელისაწყლომობას შეეხებოდა, ნაკლებად გასაკვირია.

95. როგორც წინა აღნიშვნებიდან ჩანს, ხაჭირო მედიკამენტების მიღება მონახულებულ დაწესებულებებში პრობლემური იყო. დაკავშირებულები მედიკამენტების მიღებისას შეტწილიდ დამოკიდებული იყვნენ მათ ფარავებზე და არასამოავრობო თრგანიზაციებზე (მაგალითად, №3 ციხეში *Pharmaciens sans Frontieres*)...

98. სამედიცინო კონფიდენციალობის თვალსაზრისით, ხამედიცინო გამოკვლევები და კონსულტაციები არ ტარლება შესაბამის პირობებში არც კრო დაწესებულებაში. როგორც წესი, კველაფერი ხდებოდა საპურობილის ტერიტორიაზე ხაკნის კართან (პატარა კარის მეშვეობით) დაცვის თანხდასწრებით. თუ პატიმრის მეურნალობა ხდებოდა საკონსულტაციო თახებში, მცველები იქაც ესწრებოდნენ. №3 სამედიცინო პოსტინგის ე.წ. „საპროცედურო“ თახებში მდგომარეობა საკმაოდ შეკრაცხმყოფელი იყო. მკურნალობა ტარდებოდა დახურული კარიდან, გისოსების მეშვეობით, სადაც თახის ფართი იყო 37მ². ჩართულ პატიმრებს ხაჭირო სხეულის ნაწილების ნევრება, იქნებოდა ეს მკლავი თუ დუნდებო, უწევდათ პატიმრებისა და პერსონალის თანხდასწრებით.

99. ასევე ხაჭირო განხილულ იქნეს ექიმისა და მისი ახისტენტის მომსახურებაზე დაშვება. დელეგაცია დააკვირდა, რომ იმ დროის განმავლობაში, როდესაც ისინი შემოვლას აწარმოებდნენ, სამედიცინო ასისტენტებს მინიმალური კონტაქტი პატიმრებთან და მათს კონტაქტს კონკრეტული ესტრებოდა დაცვა. შედეგად დადგინდა, რომ საკმაოდ როგორ იყო მოთხოვნა კონსულტაციისა, რომელსაც მცველები უნდა დასწრებოდნენ. უამრავი საჩივარი შემოდიოდა სამედიცინო პერსონალთან კონსულტაციის გადაღებასა და დაცვის მიერ მექმნილ ხიროულებებთან დაკავშირებით. CPT რეკომენდაციას იძლევა, რომ აღნიშნული მდგომარეობა უნდა გამოისწორდეს.

100. არსებობს რამდენიმე ინდიკორი, რომლის მიხედვითაც უნდა აღინიშნოს, რომ ტუბერკულოზთან დაკავშირებული ხიზუაცია, რაც უკვე შემაშვილებელი იყო, 1998 წელს გაუარესებულია. მაგალითად, №3 ციხეში არსებობდა მედმიწი ზრდა ხაწერილ აქტიურ საქმეებში, რაც 2000 წელს არსებული 54-დან 2001 წელს 121-მდე გაიზარდა. უფრო მეტიც, მოწოდებული ხტატისჩივის მიხედვით, ტებერკულოზით დაღუპულთა რაოდენობა მოღიანად ცისუმი გარდაცვლილთა 42%-ს შეადგინა.

121. CPT აღნიშნავს, რომ №3 ციხეში არსებობს გაუმჯობესებები, რაც გამოიხატება როგორც კაბინების მოკლევადიან შეკეთებაში, ასევე თოახების გრძელვალიან რემონტში. თუმცა შეხვედრების ოთახების რაოდენობა არასაკმარისი იყო დაწესებულებაში არსებული ფართის გამო. CPT იწვევს მოლდაცვების ხელისუფლებას, შეძლებისხდაგარიდ, ახლო მომავალში განავითაროს შეხვედრებისათვის განკუთვნილი მოწყობილობები”.

60. აზერბაიჯანში 2002 წლის 24 ნოემბრიდან 4 დეკემბერამდე განხილულებული კონტაქტისას დაწერილი ანგარიშის 87-ე პარაგრაფში CPT-ს რეკომენდაციის მიხედვით ციხის აღმინისტრაციამ პატიმარზე, მინიმუმ, 4მ² ფართი უნდა უზრუნველყოს.

2. შესაბამისი ადგილობრივი სამართალი

61. მოლდაცვეთის რესპუბლიკის კონსტიტუციის შესაბამისი დებულება არის შემდეგი:

მუხლი 30

„(1) სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს წერილების, ტელეგრამებისა და სხვა საყოხობო გზავნილების, სატელეფონო საცემებისა და კომუნიკაციის სამართლებრივი სამჭალებების გამოყენების კონფიდენციალობა”.

62. ეს პრინციპი შეზღუდულია დაკავებული პირების მიმართ პატიმრების კორესპონდენციის კონფიდენციალობასთან დაკავშირებული სპეციალური დებულებები ჩამოყალიბებულია კოდექტში სახელის აღსრულების შესახებ

63. სახელის აღსრულების შესახებ კოდექტის შესაბამისი მუხლები იკითხება შემდეგისათვალი:

მუხლი 14

„(1) მისჯილ პატიმარს შეუძლია სისხლისსამართლებრივი სახელის აღსრულების კანონმდებლობით გათვალისწინებული უფლებების გამოყენება მისთვის შევარდებული საჩქირისა და სახამართლოს მიერ მისთვის დაგენილი შეზღუდვების შესაბამისად

(2) მისჯილ პატიმარს შეიძლება უფლება მიეცეს:

(გ) მიიღოს და გააგზავნოს ფოსტა და წარადგინოს განმარტებები, წინადაღვებები და საჩივრები თავის ენაზე, და თუ საჭირო გახდება, გამოიყენოს თარჯიმის მომსახურება”.

მუხლი 73

„(1) მისჯილ პატიმარს უნდა მიეცეს უფლება შეუზღუდავი რაოდენობით მიიღოს და გააგზავნოს წერილები და ტელეგრამები.

(2) მისჯილი პატიმრის მისადები და გასაგზავნი კორესპონდენცია ... უნდა დაექვემდებაროს კენჭურას. ციხის აღმინისტრაციის მიერ არ უნდა შემოწმდეს და მისამართის მიხედვით ოცდაოთხი საათის განმავლობაში უნდა გადაიგზავნოს დაკავებული პირის მიერ ომბუცმენისათვის გასაგზავნი პეტიცია (ცვლილება შეტანილია 1998 წლის 14 მაისს №18-XIV კანონით).

(4) მისჯილი პატიმრის მიერ იერარქიულად მაღადი კანონერი ხელმძღვანელისათვის გააგზავნილი წინადაღებები, მოთხოვნები და საჩივრები აღნიშნულ ხელმძღვანელობას უნდა გადაეცეს სამი დღის ვადაში”.

64. წინა სასამართლო დაკავების შესახებ კანონის №1226-XIII იკითხება შემდეგნაირად:

მუხლი 16. წინასწარ დაკავებაში მყოფი პირების უფლებები

„1. წინასწარ დაკავებაში მყოფ პირებს აქვთ უფლება:

დ) მოინახულონ ადვოკატმა, ნათესავებმა და სხვა პირებმა;

ე) ურთიერთობა იქონიონ ნათესავებთან და სხვა პირებთან, გაგზავნონ საჩივრები, მოთხოვნები და წერილები სახელმწიფო სტრუქტურების ხელმძღვანელებთან და სახელმწიფო სტრუქტურებში მომსახურე პირებთან მე-18 მუხლში გათვალისწინებული დებულებების შესაბამისად”;

მუხლი 18. კორესპონდენცია, საჩივრები და მოთხოვნები

„(1). წინასწარ დაკავებაში მყოფ პირებს შეუძლიათ მიმოწერა აწარმოონ საკუთარ ნათესავებთან და სხვა პირებთან იმ პირის ან ორგანიზაციის წერილობითი თანხმობის

ხაფულებულზე, რომელიც მათი საქმით არის დაკავებული. წინასწარ დაკავებაში მყოფი პირების მიერ გასხვაზე ან მათთვის გაგზავნილი წერილები აღრეცხავის მისამართზე „უნდა გაიგზავნოს, ან დაკავებულ პირს უნდა გადაუცვეს ხამი დღის განმავლობაში”.

65. 2003 წლის 29 მაისის კანონის № 206-XV ძალით, რომელიც ძალაში შევიდა 2003 წლის 18 ივნისს, პირველ წინადაღებას დაემატა შემდეგი:

„რომელსაც შეუძლია კორესპონდენციის შეზღუდვა ხისხლის სამართლის გამოძიების, ან ხამართლიანობის ინტერესებიდან, ისევე როგორც უსაფრთხოების და დაკავების პირობების ინტერესებიდან გამომდინარე”.

66. იმავე კანონის მიხედვით, ხიზე უკავები „სამი დღის განმავლობაში” შეიცვალა ხიზე უკავებით „ოცდათხი ხათის განმავლობაში”.

მუხლი 19

„(1) წინასწარი დაკავების ცენტრის აღმინისტრაცია უფლებას აძლევს წინასწარ დაკავებაში მყოფ პირს, იქთხიოს ურთიერთობა მის ხათებავებობის ან ხევა პირებთან, თუ ასეთი კონტაქტი ხებადართულია წინასწარ დაკავებაში მყოფი პირის საქმით დაკავებული საკამონიებო ორგანოს მიერ. როგორც წესი, წინასწარ დაკავებაში მყოფ პირს აღნიშნულის უფლება აქვს თვეში ერთხელ. შესველის ხანგრძლივობა შეიძლება იყოს ერთიდან ორ ხათობდე”.

სამართალი

I. კონვენციის მე-3 მუხლის ხავარაუდო დარღვევა

67. პატიმარი კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევასთან დაკავშირებით ამგენცებდა, რომ დაკავების პირობებმა იუსტიციის სამინისტროს №3 დაკავების ცენტრში (*Izolatorul Anchetei preliminare Nr. 3*) გამოიწვია მე-3 მუხლის დარღვევა. მე-3 მუხლი იკითხება შემდეგნაირად:

„არაავინ არ შეიძლება დაუქვემდებაროს წამებას, არაადამიანურ ან დამამცირებელ მოჰყრობას ან ხასჯელს”.

ა. მხარეების მიერ წარმოდგენილი მასალები

68. პატიმარი დაკობდა, რომ გადაჭივდილობის, სანიტარული პირობების არააღმაგაზურობის, ვენტილაციის, გათბობის, რეკრეაციის ხაშვალებების, ჯანმრთელობის დაცვისა და ხაკვების გამო წინასწარი დაკავების ცენტრში ყოვნა უთანაბრლებოდა არაადამიანურ და დამამცირებელ მოჰყრობას, როგორც მისი დაკავების პირველი, ასევე მეორე პერიოდის განმავლობაში.

69. მისი განაცხადის მხარდასაჭერად მან ხასამართლოს გაუგზავნა №16-ე ხანის სეურათები, რომლებშიც ის იმყოფებოდა 2003 წლის აპრილიდან ნოემბრამდე. სეურათზე ჩახდა გადაჭივდილი ხაკანი, ხადაც პატიმრები მეტალის ხაწოდების ქვეშ იწვნენ. ხაյნის მოლიანი ზედაპირი დაფარული იყო სხვადასხვა ფერის მაგრასებით. რომლებზეც იწვნენ პატიმრები. სეურათზე შესაძლებელი იყო დაგენახა სამი-ოთხი ადამიანი, რომლებიც ერთ ხაწოდს იყოფანენ. ხაკანში, დაბხლოვებით, 18-20 ადამიანი იმყოფებოდა. კედლები იყო ჭაჭაპიანი და ნესტიანი. ადგილის სიმცირის გამო ხაკანში გაჭიმული იყო თოკები, რომლებზეც პატიმრების ტანისაცმელი და პირსახოცები ეკიდა. როგორც ჩანს, ხაკანში ცხელოდა, რაღვან პატიმრები ჩახვრად შიშვლები იყვნენ. იყო პატარა ფანჯარა, დახურული სქელი გიხოსებით და დარაბებით. დაკავებულს ზურგი გამონაუარით დაფარული პქონდა.

70. მთავრობა ამგენცებდა, რომ შეუძლებელი იყო განმცხადებელს საკანში აპარატი პქონოდა, რაღვან ხაკანში ფოტოაპარატების ქონა აკრძალული იყო. უფრო მეტიც, მთავრობა

აცხადებდა, რომ სასამართლოს ფოტო არ უნდა მიეღო მჩქიცებულებად. რადგან №3-ი დაკავშირის ცატერში ფოტოზე ნაჩვენები სცენები არ ყოფილა.

71. დაეყრდნო რა მათ მიერ წარდგენილ ფაქტებს. მთავრობაშ განაცხადა, რომ დაკავშირის არც პირველი და არც მეორე ვადა არ უთანაბრდებოდა არაადამიანურ ან დამამცირებელ მოყრობას. მათ ასევე განაცხადეს, რომ CPT-ს მიერ 1998 და 2001 წლების ანგარიშებში დადგენილი ფაქტები (იხ. გვ. 558 და 59) არ უნდა ყოფილიყო გათვალისწინებული, ვინაიდან მას შემდეგ ხიტუაცია გაუმჯობესდა.

72. განცხადებების გასამყარებლად მთავრობამ სასამართლოს გაუგზავნა 12-წლითახი ფილმი, გადადგეული დაუკინკრებულ დროს. ფილმი იწყება ჩასტირისა და შეშის ჩვენებით. შემდეგ მასში ნაჩვენებია ბოილურის ოთახი მოქმედი ბოილურით მოგვარებით – №138-ე საკანი, სადაც მჩქიცების მიხედვით, იმყოფებოდა განმცხადებელი. აღნიშნულ საკანში არ არიან დაკავებულები და საქანი სუფთად გამოიყერება. საწოლებზე აწყობა მაგრასები და კედლებზე თოკები გაჭიმული არ არის. საკანში არსებობს ნიჟარი და ტეალეტი, რომელიც დანარჩენი საგნისაგან გამოიყოლია აგურის კედლით, რომელიც საკმაოდ ახლად გამოიყენება და განსხვავდება სხვა კედლებისაგან. საკანში არის ტელევიზორი. დერუფნებში ჩანს საგენტილაციო მილები. ფილმი გრძელდება სარგარევაციო ოთახის ჩვენებით. ოთახის ნახევრში არის მეტადის გისტები და მავრულის ქსელები ისე, რომ შესაძლებელია ცის დანახვა და იქმნება შოთაბეჭდილება, რომ საკნის ღია ნაწილში მორიაობს პაერი და სამოდის წვიმა. ოთახში, რომელსაც მაღალი ჭერი აქვს, არის სავარჯიშო ველოსიპედი და პანტელები. ფილმში ასევე ნაჩვენებია დასასვენებელი ოთახი ტელევიზორით და მცირე რაოდენობის წიგნებით. ფილმში შემდეგ ასახელდია №16-ე საკანი, რომელ შიც, ასევე მჩქიცების მიხედვით, ხდებოდა განმცხადებლის დაკავება. საკანში შესაძლებელია ნიჟარის და მოშვებული წყლის, ასევე რამდენიმე რკინის საწოლის დანახვა. ვიდეოფილმი მთავრდება სამედიცინო დახმარების ოფისის კარების ჩვენებით.

73. განმცხადებელი თავის კომენტარებში აცხადებდა, რომ მთავრობის მიერ წარმოდგენილ ვიდეოფილმში არ იყო მითითებული თარიღი. მისი შემდგომი არგუმენტი იყო ის, რომ შეშისა და ნახშირის ნაჭრები არ ადასტურებდა საკნებში გათბობის არსებობას, რადგან არ იყო ჩანვენები რადიატორები. საკნებში მათი არსებობის შემთხვევაში, ისინი ნამდვილად აისახებოდა ფილმში. დერუფნებში არსებული საგენტილაციო მილები ასევე არ ამტკიცებდა საკნებში ვენტილაციის ქონას. ასეთის არსებობის შემთხვევაშიც, ვიდეოფილმი ამას აუცილებლად ასახავდა. სხვადასხვა უერის თეთრეულის ჩვენებამ დაბადისტურა, რომ მათ თეთრეულით ამარავებდა არა ციხის ხელმძღვანელობა, არამედ მათი თჯახის წვერები და ნათესავები. საკანში ნაჩვენები ტელევიზორებიც კონკრეტული დაკავებული პირების საკუთრება იყო და არა ციხის. რკინის საწოლების რაოდენობამ დაადასტურა გადაჭრილობის პრობლემის არსებობა. აშკარა იყო, რომ გადაღების წინ მოხდა საკნების მოწმადება. შესაბამისად, საკნებში იყო ხრული წესრიგი და მაგიდაზე არ იყო არც საკეცები და არც სხვა ნივთი. საწოლები ახლად ალიგებული და გასწორებული იყო, რაც არ გამოიყერებოდა ბუნებრივად და რეალურად, რადგან პატიმრები, რომლებიც შედმივად საკნებში არიან გამოკეტილი, როგორც წესი, საწოლებზე სხედან. ამასთან, განმცხადებელი აცხადებდა, რომ №16-ე საკანი ისე იყო ნაჩვენები, რომ მნახველს არ დაეფიქსირებინა მის მიერ გაგზავნილ სურათებთან მსგავსება. ტეალეტების გადაღებისას არ იყო ნაჩვენები კედლები, რის გამოც სრული სურათის წარმოდგნა როგორც იყო. სამთარში სპორტული ოთახით სარგებლობა შეუძლებელი იყო, რადგან ის გარეთ მდებარეობდა. მნახველი აუცილებლად შენიშნავდა ბიბლიოთეკაში წიგნების მცირე რაოდენობას. რაც შეეხება დარაბებს, განმცხადებელი აცხადებდა, რომ ისინი, ალბათ, ფილმის გადაღებისას მოხსნეს.

74. განმცხადებლისთვის სამედიცინო დახმარების გაწევასთან დაკავშირებით, მთავრობა აცხადებდა, რომ მას არ შეეძლო ემტკიცებინა არასრული მკურნალობის მსხვერპლის როდები ყოფნა, რადგან 2002 წელს მან არ დაუჯერა ექიმების რჩევას და საავადმყოფო მკურნალობის დასრულებამდე დატოვა. 2004 წლის 13 მაისის ანგარიშის მიხედვით (იხ. გვ. 528), მთავრობა აცხადებდა, რომ განმცხადებელმა, მოთხოვნისამებრ, ორჯერ მიიღო სამედიცინო დახმარება

და რომ იგი დაგავუბის პერიოდში არ დაივალიზდა არცერთი ინფექციით. მთაცრობა ახდენ აცხადებდა, რომ განმცხადებელი მწეველებთან ერთად მხოლოდ იმიტომ იმუშავებოდა, რომ მას სიცავან გადაუვაჩა არ ძირითხოვდა.

75. განმცხადებლის მიხედვით კი, მან 2002 წელს იმიტომ დატოვა საავალმყოფო. რომ ის დაკავეს, რის შემდეგაც იგი მაშინვე დაბატიმრებს. ის ახდენ ამტკიცებდა, რომ მან სამედიცინო დასხმარების აღმოჩენა წერილობით მოითხოვა ცხრაჯერ, ხოლო მიიღო მხოლოდ ერთხელ, ისიც დერეფანში, მისი საკნის კარების წინ. ექიმმა მას გამოუწერა გარეველი მედიკამენტები. რომლებიც არ მოუდია. მთაცრობა წინდახელებულად არ აკრაგს საკუთარ განაცხადს მის მიერ გაგზავნიდ მოთხოვნებს, რადგან 2004 წლის 13 მაისის ანგარიში არის ჩართული (იხ. §28), განმცხადებელი აცხადებს, რომ ეს ანგარიში მომხდარიდან საკმარ დროის გასვლის შემდეგ არის დაწერილი. მან ახდენ განაცხადა, რომ არამწეველთა საკიზში გადაუვაჩა მან ზეპირად მოითხოვდა, მაგრამ კისეუში არამწეველთა საკიზი არ არსებობს.

ბ. სასამართლოს შეფასება

76. კონვენციის მუ-3 მუხლი იცავს დემოკრატიული საზოგადოების უკეთეს ფუნდამენტურ ღირებულებას. ის აბსოლუტურად უკეთდა გაგებით კრძალავს წამებას ან არაადამიანურ და დამამცირებელ მოპერობას ან სახჯელს, მიუხედავად გარემოებების და მსხვერპლის საქციელისა (იხ., მაგალითად, *labita v. Italy* (GC), №26772/95, § 119 ECHR 2000-IV).

77. იმისათვის, რომ მოხვდეს მუ-3 მუხლის მოქმედების ფარგლებში, ქმედებამ უნდა მიაღწიოს სისახტიკის მინიმალურ ზღვარს. აღნიშნული მინიმუმის შესაბამისი; ის დამოკიდებულია კეთილგარებაზე, როგორიცაა: მოპერობის ხანგრძლივობა, მისი ფიზიკური და ფსიქოლოგიური შედეგი და ზოგიერთ შემთხვევაში, მსხვერპლის სქესი, ასაკი და ჯანმრთელობის მდგომარეობა (სხვა სახელმძღვანელოებს შორის იხილეთ *Ireland v. the United Kingdom*, 1978 წლის 18 იანვარი, სერია ა, №25, გვ. 65, § 162).

78. სასამართლო „არაადამიანურად“ მიიჩნევს მოძყრობას, როცა, *inter alia*, ის გამოიყენებოდა საათების განმავლობაში განგრძობითად და იწვევდა ან აქტიურ ფიზიკურ ტრაგეზას ან ინტენსიურ ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ ტანჯვას. ის მოძყრობას „დამამცირებელად“ მიიჩნევდა, როდესაც იგი მსხვერპლში იწვევდა შიშის, დათრგუნვისა და დამცირების განცდას, რაც ახდენდა მათ დამცირებას და წამებას (იხ., მაგ., *Kudla v. Poland* (GC), № 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). იმის განხილვისას, იყო თუ არა კონტრებული ქმედება მუ-3 მუხლით გათვალისწინებული „დამამცირებელი“ ქმედება, სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს, იყო თუ არა მიზანი ჩართული პირის დამცირება და დათრგუნვა და რაღგან შედეგები არის ჩართული, რამდენად ახდენდა ის მუ-3 მუხლითან შეკვთავებელ უარყოფით გავლენის მის პიროვნებაზე. თუმცა ასეთი მიზნის არარსებობას არ შეუძლია გამორიცხოს მუ-3 მუხლის დარღვევა (იხ., მაგალითად, *Raninen v. Finland*, 1997 წლის 16 დეკემბრის გადაწევების დარღვევა, განასხუნებისა და გადაწევების ანგარიშები, 1997-VIII, გვ. 2821-22, §55 და *Peers v. Greece*, №28523/95, §74, ცECHR 2001-III).

79. სახელმწიფომ უნდა უსრუცველყოს, რომ პირის დაკავება მოხდეს იმ პირობებში, რომელიც თავსებადია მის ადამიანურ ღირსებასთან, სახჯელის აღსრულების მეთვალი და ხასიათი არ იწვევდეს მის დეპრესიასა და ტანჯვას, რაც არის დაკავებით გამოწვეულ აურიდებელ ტანჯვაზე გაცილებით მეტი და რომ დაკავების პრაქტიკული მოთხოვნები და ჯანმრთელობის დაცვა იყოს აღვევაზურად დაცული, ამასთან, დაკავებულ პირებს მიეწოდოს სამედიცინო დახმარების რეკვიზიტები (იხ. ზემოთ სახელმწიფო *Kudla v. Poland*, §94). დაკავების პირობების შეფასებისას, მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული პირობებისა და დაკავების ხანგრძლივობის კუმულაციური ეფექტი (იხ. *Dougoz v. Greece*, № 40907/98, §46, ECHR 2001-II და *Kalashnikov v. Russia*, № 47095/99 §102, ECHR 2002-VI).

80. განმცხადებელი ჩივის იმ პირობებზე, რომელშიც ხდებოდა მისი დაკავება 2002 წლის 18 ოქტომბერსა და 2002 წლის 15 ნოემბერს შორის და 2003 წლის 4 აპრილსა და 2003 წლის 13 დეკემბერს შორის. CPT-ს მიერ დადგენილი ფაქტები, კერძოდ, მის 1998 წლის

და 2001 წლის ახგარიშებში (იხ. გვ. 58 და 59) წარმოადგენს დამაჯურებლობის გარკვეულ საფუძველს იმისათვის, რომ მოხლეს განმცხადებლის დაკავების პირობების შეფასება (იხ. სხვა მაგალითისათვის სასამართლოს მიერ მხედველობაში მიღებული CPT-ს ახგარიშები საქმეში *Kehayov v. Bulgaria*, № 41035/98, §66, 2005 წლის 18 იანვარი). მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლო არ უარყოფს ციხეებში გარკვეული ცვლილებების განხორციელებას, მას არ მიაჩნია, რომ მდგრინის საგრძნობლად შეიცვალა 2001 წლის ივნისსა და 2002 წლის ოქტომბერს შორის, რადგან მთავრობას არ უჩვენებია ციხეების ბიუჯეტის ზრდა ან გარკვეული ცვლილებები სახელმწიფო პოლიტიკაში ამ მიმართულებით. მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებების შემთხვევაში მთავრობა ამას აჩვენებდა, განსაკუთრებით, განმცხადებლის მიერ CPT-ს ახგარიშების მოხმობის შემდეგ.

81. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მხარეებმა დაკავების პირობების წვენების მიხნით სასამართლოს გაუგზავნებს ფოტოები და ვიდეოფილმი. კინაიდან შეუძლებელია განხილვა, თუ როდის იქნა გადაღებული აღნიშნული ფოტოები და კადრები, სასამართლო შეუძლებლად მიიჩნევს მათ მხედველობაში მიღებას.

82. აღსანიშნავია, რომ ზომები იმ საკუთხისა, რომლებშიც ხდებოდა განმცხადებლის დაკავება, არის 25 მ² და 15 მ² (განმცხადებლის მიხედვით) და 28.4 მ² და 19.3 მ² (მთავრობის მიხედვით). მთავრობის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციით, რომელიც არ გაუპროტესტებია განმცხადებელს, საკუთხი 14 და 10 დაკავებულისათვის იყო მოწყობილი. შესაბამისად, თითოეული პატიმრისათვის გათვალისწინებული იყო 1.78 მ² და 2.02 მ² და 1.5 მ²-ს შორის. სასამართლო მიიჩნევს, რომ აღნიშნული საცხოვრებელი არ შეიძლება მისჩეულ იონებს, როგორც მისაღებ სტანდარტთან მიახლოებული. ამის გათვალისწინებით, ის მხედველობაში იღებს CPT-ს მიერ აზერბაიჯანის ვიზიტის შემდეგ გაწერილ ანგარიშში გაკეთებულ კომენტარს, რომ სასურველია თითოეულ პატიმარზე გათვალისწინებულ იქნეს 4 მ² ფართი (იხ. გვ. 60).

83. მოუხედავად იმისა, რომ საკუთხი, რომლებშიც პატიმრის დაკავება ხდებოდა, გათვალისწინებული გარკვეული რაოდენობის პატიმარზე, განმცხადებელი აცხადებდა, რომ პირველ საკანში ის იმულტებოდა ოცზე მეტ ადამიანთან ერთად, ხოლო მეორე საკანში მათ მორიგეობით უწევდათ ძილი. მთავრობას არც გაუპროტესტებია აღნიშნული და არც საწინააღმდეგოს დამადასტურებელი მტკიცებულება წარუდგენია.

84. აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლომ არ მიიჩნია განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად საკუთხში მყოფი პატიმრების ზუსტი რაოდენობის განხილვა. შესაბამისად, შეიძლება დადგინდეს, რომ საკუთხი გადაჭველილი იყო, რაც, თავის მხრივ, ქმნის კონკრეტის მე-3 მუხლის წამოწევის აუცილებლობას (იხ. ვემოთ ნახსენები *Kalashnikov v. Russia*, გვ. 97).

85. სასამართლო შემდეგ აღნიშნავს, რომ მთავრობა არ უარყოფს განმცხადებლის დაკავების ფაქტს მწეველ პატიმრებთან ერთად ერთ საკანში. ამავე დროს უდავოა, რომ განმცხადებელი იტანჯებოდა ასთმით და ციხის ხელმძღვანელობაში იცოდა ამის შესახებ. თუმცა არაფერი მოუწოდებული განმცხადებლის სხვა საკანში გადაჭვანისათვის. 2005 წლის 22 მარტს დაშვებადობაზე მიღებულ გადაწყვეტილებაში მთავრობის განაცხადზე, რომ განმცხადებელს უნდა მოეთხოვა სხვა საკანში გადაყვანა, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მექანიზმი არ იყო ეფექტური. შესაბამისად, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მთავრობამ არ შეასრულა მისი ვალდებულება, დაეცვა განმცხადებლის ჯანმრთელობა და ნაკვლად ამისა, ნება დართო ყოფილი სიგარეტის კვამლში, რაც მისი ჯანმრთელობის მდგრამარებობისათვის ძალიან სახიფათო იყო, რადგან განმცხადებელი საკანში 23 საათს ატარებდა.

86. ციხეში არსებული სამედიცინო დახმარების ხარისხი, სამედიცინო დახმარების მოთხოვნილის და მიღებულის რაოდენობა მხარეთა დავის სავანია (იხ. გვ. 16, 27 და 28). სასამართლო აღნიშნავს, რომ განმცხადებლის განაცხადი შესაბამისობაშია CPT-ს ანგარიშებთან (იხ. გვ. 58 და 59). დაშვებადობაზე არსებულ განხილვებში სასამართლო აღნიშნავდა, რომ ციხის რეესტრში არსებობდა რეგულარული სამედიცინო ვიზიტების ჩანაწერები. აღნიშნული უდავო ჩანაწერის არარსებობის გამო სასამართლო არ მიიჩნევს, რომ განმცხადებულმა

მიიღო მის მიერ მოთხოვნილი შესაბამისი სამედიცინო უკრალდება დახსკნა გააძლიერა იმ ფაქტში, რომ მთავრობამ წარადგინა ურთიერთსაწინააღმდეგო განაცხადი განმეობლის მიერ მიღებული სამედიცინო დახმარების რაოდენობის თაობაზე (იხ. §28).

87. მთავრობა არ დავობს იმ ფაქტზე, რომ ტუალეტი მდებარეობდა სახადილო მაგიდიდან 15 მეტრის დაშორებით და შესაბამისი საწმენი სამუალებების არარსებობის გამო იდგა ცედი სუნი. მთავრობა ასევე არ დავობდა იმ ფაქტებზე, რომ დაკავებულებს შეაპყო დაშვება 15 დღეში მხოლოდ ერთხელ პქონლათ და საკნები ინფიცირებული იყო ტარაქნებით, არსებობდა ისეთი ინფექციური დაავალებები, როგორიცაა ტუბერკულოზი და კინია და სახელობის ინფექციები.

88. რაც შევსება საკვებს, როგორც განმცხადებლის, ასევე მთავრობის განაცხადვებიდან ჩანს, რომ პატიმრებს არ მიეწოდებოდათ შესაბამისი რაოდენობის პროცენტი, რადგან ხორცი, თევზი და რძის პროდუქტები ერველთვის არ იყო ხელმისაწვდომი.

89. მხედველობაში მიიღო რა საკანზი არსებული პირობების ქუმულაციური სახითო, შესაბამისი სამედიცინო დახმარების ნაკლებობა, სიგარების კვამლში კოფხა, არააღმდეგვარი საკვები, დაჭავების სანცრიდლფონბა და ის შედეგი, რომელიც შესაძლოა აღნიშნულ პირობებს პქონლა განმცხადებლის ჯანმრთელობაზე, სასამართლოში მიიჩნია, რომ ის მძიმე გავლენა, რომელიც მიიღო განმცხადებელმა, აღმატება დაჭავების თანმდევ, თავიდან აუცილებელ შედეგს და დაადგინა, რომ მის მიერ შედეგად მოწანილი ტანჯვა კონვენციის მე-3 მუხლით გათვალისწინებულ სისახტიკეს აღმატებოდა.

90. შესაბამისად, სასამართლოშ დაადგინა, რომ განმცხადებლის დაჭავების პირობები ეწინააღმდეგულდა კონვენციის მე-3 მუხლს.

II. კონვენციის გე-8 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

91. განმცხადებელი ჩიოდა, რომ ციხის ხელმძღვანელობა ნახევლობდა მის კორესპონდენციას დედასთან და მას არ შეეძლო პქონლა კიზიტები ცოლთან და შვილთან. კონვენციის მე-8 მუხლის მიხედვით:

„1. კველა ადამიანს აქვს პირადი და ოჯახური ცხოვრების, მისი სახლის და კორესპონდენციის პატივისცემის უფლება.

2. არ შეიძლება საჯარო ხელისუფლების მიერ აღნიშნული უფლების განხორციელებაში ჩარგვაგარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ეს შევსაბამება კანონის და აუცილებელია დამოკრატიულ საზოგადოებაში ეროვნული უსაფრთხოების, საჯარო წესრიგის და ქვეყნის ეკონომიკური კეთილდღეობის ინტერესებიდან გამომდინარე, უწესრიგობისა და დანაშაულის თავიდან აცილებისათვის, მორალისა და ჯანმრთელობის დაცვისათვის ან სხვების უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად”.

ა. დედისათვის გაგზავნილი კორესპონდენცია

1. მხარეთა ნარდგინებები

92. მთავრობამ განაცხადა, რომ წინა სასამართლო დაჭავების თაობაზე კანონის მე-18 მუხლის მიხედვით (იხ. §64), წინასწარ დაჭავებაში მყოფ პირს მიმოწერის უფლება პქონლა მხოლოდ იმ პირის ან ხელისუფლების წერილობითი თანხმობის საფუძველზე, რომელიც მისი საქმით იყო დაკავებული. აღნიშნულ პირს ან ხელისუფლებას შეეძლო გარკვეული შეზღუდვები დაეწევებინა სამართლიანობის, უსაფრთხოების ან დაკავების დაწესებულებაში წესრიგის ინტერესებიდან გამომდინარე. წინასწარ დაჭავებაში მყოფი პირის წერილები მოწმდებოდა ციხის ხელმძღვანელობის მიერ.

93. მთავრობა მიიჩნევდა, რომ მე-18 მუხლის დებულებები მიღებული და ჩამოყალიბებული იყო საქმარისი ფორმით, იმისათვის, რომ არ მიეცა პირისთვის თვითნებური ქმედებების განხორციელების საშუალება. მათ ასევე განაცხადეს, რომ განმცხადებული მუშაობდა როგორც პროკურორი და შესაბამისად, უნდა ცოდნოდა მე-18 მუხლის არსებობა და ნებისმიერ შემთხვევაში, მოხდა მისი ინცირმირება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ უფლებებისა და მოვალეობებზე.

94. განმცხადებელის არ პქონდა ნათებაეებთან ან სხვა პირებთან მიმოწერის უფლება მის მიერ ხალებით ქმედების სოციალურად ხასიათის გამო და სამართლის ინტერესებიდან გამომდინარე.

95. მთავრობა ასევე აცხადებდა, რომ დედახთან არსებული მიმოწერა არ იყო მისთვის გარე სამყაროსთან ურთიერთობის შენარჩუნების ერთადეურთი გზა, რაღაც მას პქონდა კიზიტები მიხი თვალის წევრებთან (იხ. §57).

96. განმცხადებელმა განაცხადა, რომ ციხის ხელისუფლებას არც მისავის და არც მისი დეკლარაციის არ უცნობებია კორესპონდენციის განხორციელებისათვის ხელისუფლებების ნებართვის მისაღებად განაცხადის წარდების აუცილებლობის თაობაზე. მათ ასევე არ გამოუტანიათ გონივრული გადაწყვეტილება კორესპონდენციის უფლების შეზღუდვასთან დაკავშირებით. უფრო მეტიც, მის კონკრეტულ საქმეში დედახთან კორესპონდენციის აკრძალვა არ იყო აუცილებელი დემოკრატიული საზოგადოებისთვის.

2. სასამართლოს შეფასება

97. ჩარევა მიიჩნევა მე-8 მუხლის საწინააღმდეგოდ, რომ „კანონთან შესაბამისობაში”, არ ისახავს მიზნად მე-2 პარაგრაფში გათვალისწინებული ურთი ან მეტი კანონიერი მიზნის მიღწევას და უფრო მეტიც, არ არის „საჭირო დემოკრატიული საზოგადოებისათვის” იმისათვის, რომ მიღწეულ იქნება მიზანი (იხ. შემდეგი გადაწყვეტილებები: *Silver and others v. the United Kingdom*, 1983 წლის 25 მარტი, სერია ა, №61, გვ. 32, §84; *Campbell v. the United Kingdom*, 1992 წლის 25 მარტი, სერია ა, № 233, გვ. 16, §34; *Calogero Diana v. Italy*, 1996 წელი 15 ნოემბერი, ანგარიშები 1996-V, გვ. 1775, §28; *Petra v. Romania*, 1998 წელი, 23 სექტემბერი, ანგარიშები 1998-VII, გვ. 2853, §36).

98. ურაზა „კანონის შესაბამისად”, არა მხოლოდ მოითხოვს აღილობრივ სამართლის შესაბამისობას, არამედ უკავშირებება ასევე ამ კანონის ხარისხს (*Halford v. the United Kingdom*, 1997 წლის 25 ივნისის გადაწყვეტილება, ანგარიშები 1997-III, გვ. 1017, §49). სასამართლო აღნიშნავს, რომ აღგილობრივმა კანონმა გონივრული სიცხადით უნდა განსაზღვროს იმ შესაბამისი დისკრეციის მოცულობა და ხასიათი, რომელიც განხინა საჯარო ხელისუფალს იმისათვის, რომ უზრუნველყოს ინდივიდების დაცვის ის მინიმალური დონე, რომლის უფლებაც აქვთ მოქლაქეებს დემოკრატიულ საზოგადოებაში კანონის ძალით (*Domenichini v. Italy* 1996 წლის 15 ნოემბრის გადაწყვეტილება, ანგარიშები 1996-V, გვ. 1800, §33).

99. აშენაა, რომ მოხდა „საჯარო ხელისუფლების ჩარევა” განმცხადებლის უფლებაში კორესპონდენციის პატივისცემასთან დაკავშირებით. თავის წარდგინებებში მთავრობა დაუყრდნო წინა სასამართლო დაკავების შესახებ კანონის მე-18 მუხლს (იხ. §64), როგორც კანონიერ საფუძველს დედახთან განხორციელებულ კორესპონდენციაში ჩარევასთან დაკავშირებით.

100. სასამართლო კმაყოფილია. რომ აღნიშნულმა დებულებამ დააკმაყოფილა მიღებადობის კრიტერიუმი. თუმცა იგივე არ შეიძლება იოქვას გათვალისწინების მოთხოვნასთან დაკავშირებით. დებულება არანაირ განსხვავებას არ აქვთებს იმ პირთა კატეგორიებს შორის, რომელთანაც შეიძლება ურთიერთობა იქნიონ პატიმრებმა. ასევე ის არ განსაზღვრავდა რაიმე პრინციპებს ნების დართვასთან ან უარის თქმასთან დაკავშირებით, 2003 წლის 18 ივნისამდე, როცა მოხდა დებულებაში ცვლილების შეჩენა (იხ. §65). ამასთან, დებულება არ განსაზღვრავდა დროის იმ მონაკვეთს, როცა უნდა მოშედარიყო კორესპონდენციაზე

აკრძალულის გამოყენება. ასევე არაფერი არ იყო გათვალისწინებული უარის შეცვდასთან დაკავშირებით უარის გამომჩინი, ან სხვა კომპიტუტრი როგორც სამართვასთან დაკავშირებით (შეადარეთ ზემოთ აღნიშნული *calogero Diana v Italy*, §§32-33).

101. აღნიშნულის გათვალისწინებით, სასამართლო ადგენს, რომ წინა სასამართლო დაკავშირის შესახებ კანონის მე-18 მუხლი გრივრული სიცხადოთ არ აღვენს საჯარო ხელისუფლების მიერ კორესპონდენციაზე პატიმრების უფლების შესღების დისკრეციის გამოყენების მიცემლობას და სასიათს. ასევე გასაჩივრებული ჩარევა არ იყო „კანონის შესაბამისი“ მე-8 მუხლის ფარგლებში.

102. შესაბამისად, სასამართლო ადგენს, რომ დაირდეთ კონკრეტის მე-8 მუხლი, განმცხადებლისაღვის კორესპონდენციის უფლების შეზღუდვით

ბ. ურთიერთობა მეუღლესთან და ქალიშვილთან

1. მხარეების ჩარდგინებები

103. 2004 წლის 31 მაისის განხილვებში დაშვებადობასთან დაკავშირებით მთავრობას არ უარის განმცხადებლის საჩივარი იმის თაობაზე, რომ მას არ შეეძლო ჰქონოდა ვიზიტები ცოლსა და შვილთან. მათ მსოდოთ იმაზე გააკეთეს აქცენტი, რომ ამის განხილვის დაკავშირის შესაბამისი ნებართვა წინა სასამართლო დაკავშირის შესახებ კანონის მე-19 მუხლის მიხედვით (იხ. ს66). საქმის არსებითი განხილვისას, 2005 წლის 10 მაისს, მთავრობამ განაცხადდა, რომ აღნიშნული ვიზიტები არ განხორციელებულია მხოლოდ იმის გამო, რომ განმცხადებლის მუდმივეს არ წარედგენია ოფიციალური განაცხადი მოთხოვნის თაობაზე. ნებისმიერ შემოხვევაში, მთავრობა აცხადებდა, რომ დღის ვიზიტი განმცხადებელთან უკვე ნიშნავდა, რომ მას პქონდა კონტაქტი გარე სამყაროსთან. რაც შევხება მე-19 მუხლის მიხედვით განხილვის განხილვის მიზნები, მთავრობა მიიჩნევდა, რომ აღნიშნული შესაბამისი კანონის, პქონდა საჯარო წესრიგის შენარჩუნების ლეგიტიმური მიზანი და აუცილებელი იყო დემოკრატიული საზოგადოებისათვის.

104. განმცხადებელი აცხადებდა, რომ მისმა მეუღლეუმ პირველი ინსტანციის სასამართლოს ზეპირად მოსთხოვა მეუღლესთან ვიზიტის უფლების მიცემა, მაგრამ სასამართლომ მას უარი უთხოა. ის ფაქტი, რომ განმცხადებელმა აღნიშნული გაასაჩივრა პროცესურობა, რომელმაც შეცვალა აერთავდა, არის ამის დადასტურება. ნებისმიერ შემოხვევაში, ჩარევას არ პქონდა ლეგიტიმური მიზანი და არ იყო აუცილებელი დემოკრატიული საზოგადოებისათვის.

2. სასამართლოს შეფასება

105. ნებისმიერ დაკავებას, რომელიც კონკრეტის მე-5 მუხლის მიხედვით კანონიერია, თან სდევს პირადი და ოჯახური ცხოვრების შეზღუდვა. თუმცა პატიმრების ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლების ნაწილია ციხის ხელმძღვანელობის მიერ პატიმრისთვის მის უახლოეს თჯახის წევრებთან ურთიერთობის შენარჩუნებაში დახმარება (იხ., მაგალითად, *messina v. Italy*, (№2), № 25498/94, §61, ECHR 2000-X). ამავე დროს, სასამართლო აღიარებს, რომ პატიმრების გარე სამყაროსთან ურთიერთობა გარკვეულ კონტროლს უნდა ექვემდებარებოდეს და ეს არ არის კონკრეტისათვის წინადმდევობაში (იხ., მაგალითად, *mutatis mutandis*, ზემოთ ნახენები *Silver and others v United Kingdom*, §98).

106. განმცხადებლის მიერ მეუღლის ვიზიტებთან დაკავშირებით უარის თაობაზე პროცესურობის და ადგილობრივი სასამართლოს წინაშე წარდგენილი საჩივრის დაუკმაყოფილებლობა (იხ. §§41-55) სასამართლომ მიიჩნია, როგორც ჩარევა განმცხადებლის უფლებაში – პქონდა ურთიერთობა ოჯახის წევრებთან. სასამართლო მზადა მიიჩნიოს აღნიშნული ჩარევა წინა სასამართლო დაკავშირის შესახებ კანონის მე-19 მუხლზე დაფუძნებულად.

107. მე-18 მუხლში გათვალისწინებული მიზეულის მსგავსად (იხ. სს 100-101), სასამართლო არ მიიჩნევს, რომ აღნიშნული დებულება თანხმდება გათვალისწინების კრიტიკულს. აღნიშნულის გათვალისწინებით სასამართლო აღგენს, რომ წინა სასამართლო დაკავების შესახებ კანონის მე-19 მუხლი გონივრული სიცხადით არ აღგენს საჯარო ხელისუფლების მიერ ოჯახის წევრებთან და სხვა პირებთან პატიმრის ურთიერთობის უფლების შეზღუდვის დისკრეციის გამოყენების მოცულობას და ხასიათს და შესაბამისად, გასაჩივრებული ჩარევა არ იყო „კანონის შესაბამისი”.

108. ამდენად, სასამართლო აღგენს, რომ განმცხადებლისთვის მეუღლებობა და ქალიშვილთან ურთიერთობაზე უარის თქმაში დაარღვია კონვენციის მე-8 მუხლი.

III. კონვენციის მე-13 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

109. განმცხადებელი ამტკიცებდა, რომ მას არ ჰქონდა უფერტური საშუალება ეროვნულ ხელისუფლებაზი მის წინააღმდეგ კონვენციის მე-3 და მე-8 მუხლების დარღვევის თავიდან ასაცილებლად, მე-13 მუხლის შესაბამისად, რომელიც აღგენს:

„უკეთასეყისაცდაერდვა კონვენციით გათვალისწინებული უფლებებიდათავისუფლებების უფლებების ჰქონდეს სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალება ეროვნული ხელისუფლებისაგან...”

ა. მხარეების განაცხადები

110. მთავრობა დავობდა, რომ განმცხადებელს არ გააჩნდა სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალება და მან ისევ მიმართა იმ მექანიზმებს, რომლებიც სასამართლოს 2005 წლის 22 მარტის გადაწყვეტილებით მიჩნეული იყო არაუფექტურად.

111. განმცხადებელმა 2004 წლის 10 სექტემბერს დაშვებადობასთან დაკავშირებულ განხილვებზე გაკეთებული განაცხადი გაამყარა და განაცხადა, რომ მოლდავეთში დაკავების არააღადამიანური და დამამცირებელი პირობების წინააღმდეგ არ არსებობდა ეფექტური მექანიზმი.

ბ. სასამართლოს შეფასებები

112. რაც შეეხება მე-13 მუხლს, აღებულს მე-3 მუხლთან ერთად, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მთავრობამ ვერ წარადგინა მტკიცებულება უფერტური აღგილობრივი საშუალებების არსებობის შესახებ (იხ. 2005 წლის 22 მარტის გადაწყვეტილება დაშვებადობაზე). შესაბამისად, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მთავრობას არ უჩვენებია ეფექტური მექანიზმის არსებობა განმცხადებლის საჩივართან დაკავშირებით და განმცხადებლის დაკავების პირობების მიმართ დაირღვა კონვენციის მე-13 მუხლი.

113. კინაიდან მე-13 მუხლი მე-8 მუხლთან ერთად არის ჩართული, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მე-13 მუხლის ინტერპრეტაცია არ უნდა მოხდეს როგორც სახელმწიფოს აღგილობრივი სამართლის წინააღმდეგ არსებული მექანიზმის მოთხოვნა, რაღაც წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლო ხელშემკვრელ მხარეს დაკისრებდა კონვენციის ინკორპორირებას (იხ. *Appleby and others v. the United Kingdom*, № 44306/98, §56, ECHR 2003-VI). ამდენად, რამდენადაც აღგილობრივ სამართლში არ არსებობდა, არანაირი მექანიზმი წინა სასამართლო დაკავების შესახებ კანონის მე-18 და მე-19 მუხლების უზრუნველსაყოფად, განმცხადებლის საჩივარი აღნიშნულ პრიციპთან შეუთავსებელია. აღნიშნულ გარემოებებში სასამართლო აღგენს, რომ კონვენციის მე-13 მუხლი, აღებული მე-8 მუხლთან ერთად არ დარღვეულა.

IV. კონცენტრის 41-ე მუხლის გამოყენება

114. კონცენტრის 41-ე მუხლის თანახმად:

„თუ სასამართლო დაიღვებს, რომ დაირდეთ კონცენტრია და მისი ოქმები, სოდეთ შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის შიდასახელმწიფო ეტაზის სამართლი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობის იძლევა, საჭიროების შემთხვევაში სასამართლო და სარალუბულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილების მიაკუთჯებს“.

ა. ზიანი

115. განმცხადებელი არამატერიალური ზიანის ანაზღაურებისათვის მოითხოვდა 9000 ლარის, საიდანაც 5000 ლარი გათვალისწინებული იყო არააღამიანურ და დამამცირებელ პირებებში დაკავების უფლების დარღვევის ანაზღაურებისთვის, 2000 ლარი – მისი დედასთან კორესპონდენციის უფლების დარღვევისთვის და 2000 ლარი – მეუღლესა და ქალიშვილთან ურთიერთობის ქონის უფლების დარღვევისთვის. კინაიდან ჩართულია მე-13 მუხლი, განმცხადებელი აცხადებდა, რომ მეუღლესა და მისთვის საკირის იქნებოდა.

116. განმცხადებელი აცხადებდა, რომ იმ პირობებში, რომელშიც ის იყო დაკავებული, მასში გამოიწვია იმედის გაცრუების, დაურწმუნებლობის, ნერვიულობის განცდა, რისი კომპენსაციაც მხოლოდ დარღვევის ფაქტის ცნობით არ შეიძლებოდა მომხდარიყო. რაც შეეხება კორესპონდენციის უფლების დარღვევას, განმცხადებელი აცხადებდა, რომ კორესპონდენციის უფლების დარღვევამ მას მნიშვნელოვანი ზიანი მოუტანა, რაღვან ის ვერ ახერხებდა დედისთვის მიეწოდებინა ინფორმაცია მისი საჭიროებების შესახებ მაშინ, როცა მან არ იცოდა თუ რამდენ ხასის უყოფოდა მედიკამენტების საკუთარი რეზერვები. მეუღლესთან და შეიძლოან ურთიერთობის თაობაზე ის აცხადებდა, რომ მას შეექმნა ოჯახის დაკარგვის რეალური საცროთხე და მისთვის მტკიცნეული იყო ასეთი დიდი დროის განმავლობაში არ ენახა ერთადერთი შვილი.

117. მთავრობა არ დაეთანხმა განმცხადებლის მიურ მოთხოვნილ ანაზღაურებას. ის ჰითნებდა, რომ მე-3 მუხლის დარღვევისათვის მოთხოვნილი თანხა გადაჭარბებული იყო. რაც შეეხება მე-8 მუხლის დარღვევას, ისინი მიიჩნევდნენ რომ მხოლოდ დარღვევის ფაქტის ცნობა უნდა ყოფილიყო დაკმაყოფილების საშუალება.

118. სასამართლო აღნიშნავს, რომ განმცხადებელი, რომელიც იგანჯებოდა ასთმით, ცხრა თვეში მეტი პერიოდით დაკავებული იყო გადაჭედილ ხაკანში მწვეველ პატიმრებობაზე ერთად, შესაბამისი მედიკამენტების და საკვების გარეშე, მძიმე სანიტარულ პირობებში დღეში ოცდასამი საათის განმავლობაში. უფრო მეტიც, მაშინ, როდესაც მედიკამენტების მიწოდება დამოკიდებული იყო ოჯახის წევრებზე, მას ასევე სამოეროვა დებასთან, მეუღლესთან და შვილთან ურთიერთობის უფლება. აღნიშნულ გარემოებებში სასამართლო მიიჩნევს, რომ განმცხადებელი უდივოდ დაიწანჯებოდა იმედგაცრუებით, დაურწმუნებლობით და ნერვული აშლილობით, რისი კომპენსაციაც მხოლოდ დარღვევის ფაქტის ცნობით არ შეიძლება მოხდეს შეაფასა რა შედარებითობის საფუძველზე, კონცენტრის 41-ე მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად, სასამართლო გადასცემს განმცხადებელს 3000 ლარის არამატერიალური ზიანისათვის

ბ. ხარჯები და გაწეული დანახარჯები

119. განმცხადებელი ასევე მოითხოვდა 2,940 ლარის სასამართლოს წინაშე სარჯებისა და გაწეული დანახარჯებისათვის.

120. მთავრობა არ დაეთანხმა მოთხოვნილ თანხას. მიიჩნია რა ის გადაჭარბებულია. მთავრობის მიხედვით, განმცხადებლის მიურ მოთხოვნილი თანხა ძალიან მაღალი იყო მოღდაური არსებული ურველოვანი სახელფას განაკვეთისა და *pro bono* იურისტებისათვის

სახელმწიფოს მიერ გადახდიდ თვითიაღმდეგორ თანხებთან შედარებით. მთავრობა ასევე ასაჩიტურებლა განმცხადებლის წარმომადგენლის მიერ განმცხადებლის საქმეზე გატარების საათებს.

121. სასამართლოს აღნიშვნით, იმისათვის, რომ მოხდეს 41-ე მუხლის საფუძველზე დორეგულებისა და დანასარჯების გათვალისწინება, უნდა დადგინდეს, რომ ისინი ნაშლფილად და აუცილებლად იყო გამოწვეული და იყო გრიფით ნაწილი (იხ. მაგალითად *Amihalachioac v. Moldova*, № 60115/00, §47, ECHR 2004-...).

122. წინამდებარე საქმეში, განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი საცნობრივი აღნებების ბარათის, ზემოთ აღნიშნული კრიტერიუმების და განმცხადებლის იურისტის მიერ გაწეული სამუშაოსთვის სასამართლო განმცხადებელს გადახცემს 1500 ლარს.

გ. საურავი

123. სასამართლოს მიაჩნია, რომ უნდა დადგინდეს საურავი კორონაციის ცენტრალური ბანკის ხესხის ზღვრული განაკვეთის თანაბარი განაკვეთით, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.

აღნიშვნელი მიზანების გათვალისწინებით, სასამართლო

1. ერთხმად მიიჩნევს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლი;

2. ერთხმად მიიჩნევს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-8 მუხლი განმცხადებლის უფლების მიმართ – პქონოდა კორესპონდენცია დედასთან;

3. ერთხმად მიიჩნევს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-8 მუხლი განმცხადებლის უფლების მიმართ – პქონოდა ურთიერთობა მეუღლესა და ქალიშვილთან;

4. ერთხმად მიიჩნევს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-13 მუხლი მე-3 მუხლთან მიმართებით;

5. ერთხმად მიიჩნევს, რომ არ დარღვეული კონვენციის მე-13 მუხლი მე-8 მუხლთან მიმართებით;

6. ერთხმად მიიჩნევს, რომ

ა) მოპასუხე სახელმწიფო ვალდებულია კონვენციის 44-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, გადაწყვეტილების საბოლოოდ გამოტანიდან სამი თვის გადაში გადაუხადოს განმცხადებელს 3000 ლარ (სამი ათასი ევრო) არამატერიალური ზიანის ანაზღაურების მიზნით და 1500 ლარ (ათას ხუთასი ევრო) დირგბულებებისა და დანახარჯების ანაზღაურების მიზნით, კონვერტირებული ეროვნულ ვალუტაში, რომელიც იქნება შესაბამისი გადახდის დღეს, რასაც დაემატება უველა სახის გადახდადი გადახადი;

ბ) ზემოსსნებული სამი თვის ვალის გასკლის შემდეგ საბოლოო გადახდამდე ზემოხსენებულ თანხებს დაემატება ჯარიმა ევროპის ცენტრალური ბანკის ხესხის განაკვეთის თანაბარი ოდენობით, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.

7. ერთხმად უარყოფს განმცხადებლის მოთხოვნას უბრალო დაკმაყოფილების შესახებ.

შესრულებულია ინგლისურ ენაზე და გაცხადებულია წერილობით 2005 წლის 13 სექტემბერს სასამართლოს წესების 77-ე წესის მე-2 და მე-3 პარაგრაფების შესაბამისად.

მიხეილ ო'შოლაუ
რეგისტრატორი

ნიკოლას ბრატზა
პრეზიდენტი